

**Komentarje zainteresirane javnosti na izhodiščne teze
zbiramo do 15. 5. 2017
na e-naslov: gp.mp@gov.si**

VSEBINA:

- **IZHODIŠČNE TEZE ZA PRIPRAVO ZAKONA O SICT**
- **BESEDILO PREDLOGA ZAKONA**
- **PRIMERJALNOPRAVNA UREDITEV**

IZHODIŠČNE TEZE ZA PRIPRAVO ZAKONA O SICT

- Zagotavljanje visoke ravni kakovosti izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj

Visoka raven kvalitete izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj je nedvomno povezana s kvaliteto sojenja. Sodni izvedenci, cenilci in tolmači namreč sodiščem s svojimi izdelki in storitvami nudijo strokovno pomoč v situacijah, ko sodniki zaradi specifične obravnave (zahtevna strokovna vprašanja, uporaba tujega jezika ipd.) temu niso kos. Da se v teh situacijah sodišče posluži pomoč sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača, ni unikum slovenske pravne ureditve. Tako bodo v predlogu bodočega zakona (ZSICT) rešitve usmerjene k doseganju gornjega cilja. Po zgledih iz tujine bi se ta cilj lahko dosegel že v fazi (prvega) licenciranja, tj. v postopkih (novih) imenovanj, kjer bo že na zakonski ravni predpisano **obvezno opravljanje preizkusa strokovnosti**, prav tako pa v postopkih podaljševanja licence (ponovno imenovanje), kjer bi prav tako s preizkusom usposobljenosti (ki bi pa v tej fazi praviloma vključeval tudi **pregled nekaterih minulih vzorčnih izdelkov** vlagatelja prošnje za podaljšanje dovoljenja) temeljito preizkusili kakovostno komponento posameznika. Navedeno predpostavlja tudi ukinitve imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev za nedoločen čas, temveč bo **njihovo imenovanje omejeno** na določeno časovno periodo, ki bi jo ustrezno zamejili (5/6/10 let ali drugo). Pri tem bo potrebno tudi ustrezno regulirati (prehodne določbe) status doslej imenovanih sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev.

- Krepitev odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev

Trenutna ureditev ne pozna **disciplinskega postopka** zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Tako sta ministrstvu v postopkih ugotavljanja kršitev na voljo le dve skrajni rešitvi, tj. **razrešitev in ohranitev licence**. V praksi pa so pogoste »vmesne« situacije, ko je kršitev sicer storjena, a njena teža ne utemeljuje razrešitve kot skrajnega ukrepa. Navedeno je v svojih odločitvah poudarilo tudi sodišče, saj uporaba zgolj razrešitvenih podlag (s posledicami razrešitve) lahko pripelje do nerazumne in **nesorazmerne** odločitve upravnega organa. Tako bo predlagatelj v zakonu ohranil določbe glede razrešitvenega postopka, dodal pa bo normativne podlage za izvedbo **disciplinskega postopka** (uvedba, postopek, kršitve, sankcije), ki bodo zasledovale ne le načelo sorazmernosti, temveč tudi postopnost izrekanja kaznovalnih sankcij glede na težo kršitve (**od opomina do trajnega odvzema licence**).

- Večja vloga stroke pri obravnavi strokovnih vprašanj

Po zgledih iz tujine je potrebno v postopkih imenovanj, disciplinskih ali razrešitvenih postopkov **stroki** dati večji vpliv. Upoštevajoč okoliščino, da članstvo v strokovnih združenjih ni obvezno, prav tako pa za vsa področja niso oblikovana takšna združenja, je bil predlagatelj primoran razmisliti o drugačni rešitvi. Vpliv stroke je nedvomno potrebno zagotoviti, saj so kakovostna izvedenska mnenja, cenitve in tolmačenja nujni predpogoj za kakovostno delo sodišč in upravnih organov, ki podajo zahtevo za opravo izvedeništva, cenitve ali tolmačenja. Tako bi to vlogo (kot pomoč ministrstvu za pravosodje) zaupali **resornim ministrstvom**, ki bodo **dolžna sodelovati** z ministrstvom za pravosodje pri razjasnitvi strokovnih dilem in vprašanj. Stroka bo imela velik vpliv tako preko imenovanja v komisijo za preverjanje strokovne usposobljenosti, disciplinsko ali strokovno komisijo, ter pri vsakokratnih aktivnostih, ki jih bo terjala uporaba in izvedba tega zakona.

- Nadgradnja obstoječe regulative s področja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v drugih delih predpisa

Poleg gornjih izhodišč je potrebno upoštevati dosednji razvoj področja statusnega reguliranja sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja, ter uporabiti tudi dobre rešitve po zgledih iz tujine. Tako je mogoče ugotoviti, da celovita prilagoditev s tega področja vse od leta 1994 ni bila izvedena, temveč so skušale mestoma nadgrajevati obstoječe določbe posamezne novele Zakona o sodiščih. Glede na pomembnost nalog, ki jih izvajajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači pa je nedvomno temu področju treba posvetiti večjo pozornost. Gre za osebe, ki s svojim strokovnim znanjem lahko bistveno pripomorejo h kakovosti odločanja sodnika in s tem k pravičnosti v družbi. Kot pomočniki sodišč s svojim znanjem prispevajo k dviganju ravni pravne države.

Glede na navedeno je v novem predpisu, poleg gornjih izhodišč, katerim bodo sledile posamezne določbe v predpisu, primerno in potrebno urediti tudi:

- (1) možnost objave smernic za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev (cilj: enotnost pristopa),
- (2) podrobneje regulirati pogoj osebnostne primernosti (cilj: krepitev verodostojnosti in ugleda sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja),
- (3) predpisati možnost mirovanja (cilj: večja pretočnost informacij o dosegljivosti posameznika oz. njegovi nedosegljivosti) in
- (4) izpopolnitev imenikov, ki jih vodi ministrstvo za pravosodje, z relevantnimi podatki (cilj: informacija o statusnih okoliščinah posameznika).

ZAKON O SODNIH IZVEDENCIH, CENILCIH IN TOLMAČIH - PREDLOG

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(predmet urejanja)

Ta zakon ureja status sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, pogoje in postopek imenovanja ter razrešitve, vodenje imenikov in evidenc, disciplinsko odgovornost in postopek, strokovno izpopolnjevanje, preizkuse strokovnosti, nagrado in druga vprašanja, ki se nanašajo na področje sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

2. člen

(status)

- (1) Sodni izvedenci so osebe, imenovane za šest let s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid in mnenje glede strokovnih vprašanj, za katera tako določa zakon ali glede katerih sodišče oceni, da mu je pri njihovi presoji potrebna pomoč strokovnjaka.
- (2) Sodni cenilci so osebe, imenovane za šest let s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid o gospodarskih lastnostih stvari ali pravice ter cenitev njene vrednosti oziroma vrednosti na njej povzročene škode.
- (3) Sodni tolmači so osebe, imenovane za šest let s pravico in dolžnostjo, da na zahtevo sodišča tolmačijo na narokih oziroma prevajajo listine.
- (4) Po izteku obdobja imenovanja iz prejšnjih odstavkov so sodni izvedenci, cenilci ali tolmači lahko ponovno imenovani ob pogojih in po postopku, ki ga določa ta zakon.

3. člen

(sklicevanje na status)

- (1) Osebe, imenovane za sodnega izvedenca ali sodnega cenilca, se smejo sklicevati na ta status:

- kadar dajejo izvide, mnenja in cenitve na zahtevo sodišča v sodnem postopku,
- kadar dajejo izvide, mnenja in cenitve na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku ali
- če drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje.

(2) Osebe, imenovane za sodnega tolmača, se smejo sklicevati na ta status:

- kadar dajejo tolmačenja in prevode na zahtevo sodišča ali drugega državnega organa,
- kadar dajejo tolmačenja in prevode na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic,
- če drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje.

(3) Določbe tega zakona, ki urejajo disciplinsko odgovornost sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ne veljajo:

- za primere iz druge alineje drugega odstavka in
- kadar drug zakon ureja nadzor nad njihovim delom.

4. člen

(javni poziv)

- (1) Sodne izvedence, cenilce in tolmače na podlagi javnega poziva imenuje minister, pristojen za pravosodje, za določeno strokovno področje in podpodročje izvedenskega ali cenilskega dela oziroma za prevajanje govornjene in pisane besede iz ali v določen jezik ter za slovenski znakovni jezik.
- (2) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, dvakrat v koledarskem letu objavi poziv k predložitvi vlog za imenovanje sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev. Poziv se objavi glede na potrebe na posameznem strokovnem področju in podpodročju izvedenskega ali cenilskega dela oziroma glede na potrebe za posamezen tuj jezik ali slovenski znakovni jezik, ki se ugotovijo na podlagi obrazloženih predlogov predsednikov posameznih sodišč.

5. člen

(ponovno imenovanje)

- (1) Ne glede na prejšnji člen se šteje, da je podana potreba po ponovnem imenovanju sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ki mu je izteklo obdobje imenovanja.
- (2) O ponovnem imenovanju odloči minister, pristojen za pravosodje, na podlagi vloge za podaljšanje imenovanja sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ki jo slednji vloži ne prej kot eno leto in ne pozneje kot šest mesecev pred iztekom obdobja, za katerega je imenovan.
- (3) Preuranjena ali prepozno vložena vloga se zavrže kot nedovoljena.
- (4) Za obravnavo vloge za ponovno imenovanje veljajo enaki pogoji in postopek, kot veljajo za novo imenovanje.
- (5) Ponovno imenovani sodni izvedenec, cenilec ali tolmač je imenovan za šest let.

6. člen

(resorna ministrstva)

- (1) Resorna ministrstva so v postopkih po tem zakonu ministrstvu, pristojnem za pravosodje ali komisijam, ustanovljenim po tem zakonu, dolžna zagotavljati strokovno pomoč.
- (2) Resorna ministrstva so ministrstva, v čigar resorno pristojnost sodi urejanje posameznega področja, podpodročja ali jezikovnega področja.
- (3) Vlada z uredbo določi seznam resornih ministrstev iz prejšnjega odstavka.

7. člen

(strokovna in jezikovna področja)

- (1) Strokovna področja in podpodročja izvedenskega ali cenilskega dela oziroma jezikovna področja določi ministrstvo, pristojno za pravosodje.
- (2) Če nastane potreba po oblikovanju novega področja, podpodročja ali jezika, ali potreba po spremembi obstoječih področij, podpodročij ali jezikov, ministrstvo, pristojno za pravosodje, sodeluje z resornimi ministrstvi, ki so dolžna nuditi strokovno pomoč.

8. člen

(smernice za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev)

- (1) Ministrstvo, pristojno za pravosodje lahko na svoji spletni strani objavi smernice za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev, ki so jih sodni izvedenci in cenilci dolžni upoštevati pri svojem delu.
- (2) Če nastane potreba po oblikovanju novih smernic ali potreba po spremembi obstoječih, ministrstvo, pristojno za pravosodje, sodeluje z resornimi ministrstvi, ki so dolžna nuditi strokovno pomoč.

II. POGOJI ZA IMENOVANJE

9. člen

(pogoji za imenovanje)

- (1) Za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača je lahko imenovan, kdor:
 1. ima ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje za določeno področje dela izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja,
 2. ima univerzitetno izobrazbo ali končan magistrski študijski program,
 3. je državljan Republike Slovenije ali države članice Evropske unije ali države članice Evropskega gospodarskega prostora in aktivno obvlada slovenski jezik,
 4. je poslovno sposoben in ima splošno zdravstveno zmožnost,
 5. je osebnostno primeren,
 6. ima šest let delovnih izkušenj s področja, na katerem želi opravljati delo izvedenca, cenilca ali tolmača,
 7. ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, zaradi katerega bi bil moralno neprimeren za opravljanje izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja, ker bi to lahko škodovalo nepristranskemu ali strokovnemu opravljanju njegovega dela ali ugledu sodišča,
 8. ne opravlja dejavnosti, ki ni združljiva s sodnim izvedeništvom ali cenilstvom,
 9. ni bil razrešen kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač po določbah tega zakona iz razloga trajnega odvzema pravice opravljati delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

- (2) Ni osebno primeren za delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, čigar delo oziroma čigar ravnanje ne izkazuje utemeljenega pričakovanja, da bo izvedensko delo opravljal pošteno ali vestno oziroma ne izkazuje utemeljenega pričakovanja, da bo varoval ugled in verodostojnost sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja. Šteje se tudi, da ta pogoj ni izpolnjen v primeru, ko še ni preteklo 5 let od pravnomočnosti odločbe o razrešitvi.
- (3) Izjemoma je lahko imenovana za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača oseba, ki ima nižjo izobrazbo ali manj let delovnih izkušenj, kot je to predpisano v prvem odstavku tega člena, če gre za primanjkljaj s tega področja. Šteje se, da primanjkljaj izkazuje obrazloženi predlog predsednikov sodišč iz drugega odstavka 4. člena tega zakona.
- (4) Ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje kandidat izkaže z opravljenim posebnim preizkusom strokovnosti.

10. člen

(dodatni pogoji za izdelavo cenitve v konkretnem postopku)

Kadar drug zakon določa dodatne pogoje za osebo, ki bo izdelala cenitev na zahtevo sodišča v sodnem postopku ali na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku, lahko sodišče ali upravni organ v konkretnem postopku določi samo osebo, ki izpolnjuje tudi te pogoje.

11. člen

(podatki)

- (1) Oseba, ki želi biti imenovana za izvedenca, mora ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, poleg dokazil o izpolnjevanju pogojev za imenovanje posredovati še naslednje podatke:
 - osebno ime,
 - enotno matično številko občana (EMŠO), če nima EMŠO, pa datum in kraj rojstva,
 - poštni naslov, na katerem je dosegljiva,
 - kontaktno telefonsko številko,
 - naslov elektronske pošte,
 - podatke o zaposlitvi ali drugem statusu ter
 - navedbo strokovnega področja in podpodročja, za katero želi biti imenovana.

(2) Oseba te podatke in dokazila o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka posreduje za potrebe postopka imenovanja, naknadnega preverjanja izpolnjevanja pogojev in postopka razrešitve.

12. člen

(poseben preizkus strokovnosti)

(1) Zaradi ugotavljanja pogoja ustreznega strokovnega znanja ter praktičnih sposobnosti in izkušenj za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, minister, pristojen za pravosodje, odredi poseben preizkus strokovnosti pred komisijo, sestavljeno iz:

- strokovnjakov s področja in podpodročja oziroma jezika, na katerem bo oseba opravljala izvedensko ali cenilsko delo oziroma tolmačenje,
- sodnikov, državnih tožilcev, odvetnikov ali notarjev in
- uslužbencev ministrstva, pristojnega za pravosodje.

Pri določanju članstva iz vrst strokovnjakov so resorno pristojna ministrstva dolžna zagotavljati strokovno pomoč.

(2) Člani komisije morajo imeti najmanj takšno strokovno izobrazbo kot kandidat za sodnega izvedenca.

(3) Komisija lahko izjemoma in v posebej utemeljenih primerih, zlasti če kandidat s svojim dosedanjim delom in strokovnimi izkušnjami v daljšem obdobju ali na podlagi drugih utemeljenih razlogov, izkazuje ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, slednjemu prizna celoten preizkus ali del preizkusa.

(4) Ob ponovnem imenovanju sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača komisija del posebnega preizkusa praviloma izvede na način strokovne preveritve enega ali več izdelanih izvedenskih mnenj oziroma cenitev ali pisnih tolmačenj v minulem obdobju imenovanja.

(5) Celotni preizkus se lahko opravlja največ trikrat. Če oseba v treh poskusih preizkusa ne opravi, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

(6) Vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti predpiše minister, pristojen za pravosodje.

13. člen

(prisega)

(1) Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so imenovani z dnem, ko pred ministrom, pristojnim za pravosodje, izrečejo prisego:

- sodni izvedenci: »Prisegam pri svoji časti, da bom izvedensko delo opravljal-a po svoji vesti, nepristransko, v skladu s pravili znanosti in strokovnega znanja in da bom podajal-a svoje izvide in mnenja natančno in popolno.»;
- sodni cenilci: »Prisegam pri svoji časti, da bom izvedensko delo opravljal-a po svoji vesti, nepristransko, v skladu s pravili znanosti in strokovnega znanja in da bom podajal-a svoje izvide in mnenja natančno in popolno«;
- sodni tolmači: »Prisegam, da bom svoje delo kot sodni tolmač opravljal-a vestno, natančno in po svojem najboljšem znanju«.

(2) Sodni tolmači morajo v tridesetih dneh po prisegi zaradi overitve svojih podpisov in pečatov na listinah, ki so namenjene uporabi v tujini, deponirati podpise in pečate na ministrstvu, pristojnem za pravosodje.

(3) Če je za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača na določenem strokovnem področju, podpodročju ali jezikovnem področju imenovana oseba, ki je že sodni izvedenec za drugo strokovno področje, podpodročje oziroma jezikovno področje, ne izreče ponovno prisega, za novo področje oziroma podpodročje pa je imenovana z dnem vročitve odločbe o imenovanju.

(4) Oseba, ki je že bila imenovana za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, pa ni bila razrešena, ne opravlja ponovne prisega v primeru ponovnega imenovanja.

III. VODENJE IMENIKA IN EVIDENC

14. člen

(imenik)

(1) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, za odločanje in vodenje postopkov po tem zakonu in za zagotavljanje pravne varnosti v postopkih pred sodišči in drugimi državnimi organi upravlja imenik sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki obsega naslednje podatke:

- osebno ime,
- znanstveni ali strokovni naslov,
- strokovno področje, podpodročje oziroma jezikovno področje, za katero je oseba imenovana,
- datum imenovanja in datum izteka imenovanja,
- poklic,
- datum in kraj rojstva,
- enotno matično številko občana (EMŠO),
- poštni naslov, na katerem je dosegljiv,
- kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte,
- podatek o pravnomočnem disciplinskem ukrepu in
- podatke o zaposlitvi ali drugem statusu.

(2) Imenik je za pravno varnost, delovanje sodišč in drugih državnih organov v sodnih in drugih postopkih ter informiranje strank javen v delu, ki obsega naslednje podatke:

- osebno ime,
- znanstveni ali strokovni naslov,
- poštni naslov, na katerem je dosegljiv,
- kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte,
- podatke o zaposlitvi ali drugem statusu,
- strokovno področje in podpodročje oziroma jezikovno področje, za katero je imenovan,
- datum imenovanja in datum izteka imenovanja,
- podatek o začasni prepovedi opravljanja dela in
- podatek o pravnomočnem disciplinskem ukrepu.

(3) Javni del imenika se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje.

(4) Za potrebe posodabljanja imenika ter vodenja ali odločanja v postopkih po tem zakonu ali drugih zakonih lahko ministrstvo, pristojno za pravosodje, pridobiva in obdeluje te podatke o sodnem izvedencu, cenilcu ali tolmaču:

- podatek o stalnem in začasnem prebivališču od upravljavca centralnega registra prebivalstva;

- podatek o vpisu ali izpisu v kazensko evidenco glede kaznivih dejanj iz 7. točke prvega odstavka 9. člena tega zakona od upravljavca kazenske evidence;
- podatek o datumu smrti sodnega izvedenca od upravljavca matičnega registra.

15. člen

(dolžnost sporočanja podatkov)

- (1) Za namene iz prejšnjega člena je sodni izvedenec, cenilec ali tolmač dolžan pisno ali po elektronski poti sporočiti ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, vsako spremembo podatkov o poštnem naslovu, na katerem je dosegljiv, naslovu stalnega ali začasnega prebivališča, kontaktni telefonski številki ali naslovu elektronske pošte in podatkov o zaposlitvi ali drugem statusu.
- (2) Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač je za namene iz prejšnjega odstavka dolžan posredovati pisno izjavo, da so vsi podatki, ki se v zvezi z njim vodijo v imeniku, točni, oziroma podatke, ki so spremenjeni, in sicer do konca prvega meseca v koledarskem letu.
- (3) Če ministrstvo, pristojno za pravosodje, ne prejme pisne izjave v roku iz drugega odstavka tega člena, ga izbriše iz tistega imenika, ki je objavljen na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, in ponovno vpiše v ta imenik po posredovanju zahtevane izjave.

16. člen

(mirovanje)

- (1) Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač lahko enkrat v obdobju od zadnjega imenovanja zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, ki ne more biti krajše od treh mesecev in ne daljše od enega leta.
- (2) Obdobje mirovanja ne vpliva na njegov status.

17. člen

(evidenca preizkusov)

Center za izobraževanje v pravosodju vodi evidenco posebnih preizkusov strokovnosti za izvedence, cenilce in tolmače, ki vsebuje:

- navedbo strokovnega področja in podpodročja oziroma jezika, za katerega se opravlja preizkus strokovnosti,
- zaporedno številko preizkusa,
- osebno ime kandidata in naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča,
- številko spisa kandidata,
- datum in kraj rojstva,
- stopnjo in vrsto izobrazbe,
- komisijo za preizkus strokovnosti,
- datum opravljanja preizkusa,
- znesek in datum plačila stroškov preizkusa in
- uspeh pri preizkusu.

IV. STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

18. člen

(izobraževanja in preizkusi strokovnosti)

- (1) Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so se dolžni strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija ali strokovno združenje.
- (2) Minister, pristojen za pravosodje, lahko določi, da morajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači iz posameznih strokovnih področij in podpodročij oziroma jezika v določenem roku opraviti posebne preizkuse strokovnosti. Če izvedenec, cenilec ali tolmač preizkusa ne opravi, se izbriše iz javnega dela imenika in se ponovno vpiše v ta imenik po opravljenem preizkusu.

- (3) Celotni preizkus se lahko opravlja največ trikrat. Če oseba v treh poskusih preizkusa ne opravi, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

V. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST IN POSTOPEK

19. člen

(splošna določba)

Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač je disciplinsko odgovoren, če pri izvajanju ali v zvezi z izvajanjem dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja krši določbe tega zakona oziroma drugih predpisov, ali če s katerimkoli svojim ravnanjem krni ugled ali verodostojnost sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja.

20. člen

(disciplinski ukrepi)

(1) V disciplinskem postopku proti sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču se lahko izrečejo naslednji disciplinski ukrepi:

1. disciplinski ukrepi za lažje kršitve opravljanja sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja:

- pisni opomin;
- denarna kazen, ki ni manjša od 1.000 eurov in ne večja od 3.000 eurov;

2. disciplinski ukrepi za hujše kršitve opravljanja sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja:

- denarna kazen, ki ni manjša od 3.000 eurov in ne večja od 7.000 eurov;
- začasen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, za obdobje, ki ni krajše od dveh in ne daljše od štirih let;
- trajen odvzem pravice opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje.

(2) Vselej je kot glavni ali stranski disciplinski ukrep mogoče izreči napotitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača na posebni preizkus strokovnosti iz posameznega strokovnega

ali jezikovnega področja. Za napotitev na posebni preizkus strokovnosti se uporabljajo določbe tega zakona, ki urejajo posebne preizkuse strokovnosti.

21. člen

(disciplinske kršitve)

Vrste disciplinskih kršitev pri opravljanju dela sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja so:

1. Lažje disciplinske kršitve:

- dejanja, ki pomenijo kršitev ugleda ali verodostojnosti sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja:
 - o neprimerno ali žaljivo obnašanje pri opravljanju dela sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja;
 - o nepooblaščen uporaba ali razkrivanje oziroma razkritje zaupnih podatkov, za katere izve v zvezi z opravljanjem dela sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja;
 - o dejanja ali opustitev dejanj, s katerimi krši ugled ali verodostojnost sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja;
- neupravičen nepristop k posebnem preizkusu strokovnosti, če je slednjega določil minister, pristojen za pravosodje,
- neutemeljena odklonitev sodelovanja v strokovni komisiji iz tega zakona;
- neupoštevanje pravil znanosti in stroke, ki nimajo škodljivih posledic za stranke ali druge udeležence (lažja nevestnost);
- sklicevanje na svoj status v zadevah, v katerih nima zakonskega pooblastila;
- neupravičena odklonitev dela sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja;
- neredno opravljanje dolžnosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

2. Hujše disciplinske kršitve:

- neupoštevanje pravil znanosti in stroke, če zaradi tega nastanejo škodljive posledice za stranke ali druge udeležence (hujša nevestnost);
- večkratno neredno opravljanje dolžnosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača;

- ponovitev disciplinskih kršitev, za katere mu je že bil pravnomočno izrečen disciplinski ukrep in je na podlagi njegovega obnašanja ali ravnanja utemeljeno sklepati, da ne bo vestno ali pošteno opravljalo delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- nevestno ali malomarno opravljanje dolžnosti člana strokovne komisije iz tega zakona.

22. člen

(izrekanje disciplinskih ukrepov)

- (1) Pri izrekanju disciplinskih ukrepov se upoštevajo vse okoliščine, ki vplivajo na vrsto ukrepa in višino denarne kazni, zlasti pa teža kršitve in njene posledice, povzročena škoda, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje osebe, zoper katero je uveden disciplinski postopek, ter morebitni prej izrečeni disciplinski ukrepi.
- (2) Pri izrekanju disciplinskega ukrepa denarne kazni in določitvi roka za plačilo, ki ne sme biti krajši od enega meseca in ne daljši od šest mesecev, se upošteva tudi premoženjsko stanje osebe, kateri je bil izrečen disciplinski ukrep.

23. člen

(začasen in trajen odvzem)

- (1) Če je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izrečen začasen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, se ga za čas obdobja izrečenega ukrepa izbriše iz javnega dela imenika, pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, pa mora za čas tega obdobja deponirati štampljko in izkaznico.
- (2) Če je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izrečen trajen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ga minister, pristojen za pravosodje, razreši po določbah tega zakona, ki urejajo razrešitev.

24. člen

(disciplinska evidenca)

- (1) Za potrebe izvrševanja pristojnosti po tem zakonu ministrstvo, pristojno za pravosodje, upravlja disciplinsko evidenco, v kateri se obdelujejo naslednji podatki iz pravnomočnih odločb o izrečenih disciplinskih ukrepih:

- ime in priimek ter EMŠO sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača,
- številka in datum odločbe,
- izrečen disciplinski ukrep.

(2) Disciplinska evidenca se hrani trajno.

(3) Ministrstvo lahko za opravljanje nalog pravosodne uprave v slednjo vpogleduje ter podatke izpiše, kopira, prepíše ali jih v skladu z zakonitimi pristojnostmi posreduje drugim organom oziroma uporabi v drugih postopkih.

(4) Dostop do vsebine osebnih in drugih podatkov iz disciplinske evidence pridobijo posamezniki, na katere se podatki nanašajo, druge osebe pa le, če za to izkažejo pravni interes.

25. člen

(sklep o uvedbi)

(1) Disciplinski postopek uvede minister, pristojen za pravosodje, na obrazložen predlog predsednika sodišča ali po uradni dolžnosti, s sklepom. Zoper sklep ni dovoljena pritožba.

(2) Disciplinskega postopka, kjer se sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču očita lažja ali hujša nevestnost ni mogoče uvesti pred pravnomočnostjo zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

26. člen

(pravica do izjave)

(1) V disciplinskem postopku mora sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, zoper katerega je uveden postopek, imeti možnost, da se izjavi glede kršitev, zaradi katerih se postopek vodi.

(2) V disciplinskem postopku odloča minister, pristojen za pravosodje.

(3) Zoper odločbo ministra, pristojnega za pravosodje, je dovoljen upravni spor.

(4) Podrobnejše določbe o izvedbi disciplinskega postopka predpiše minister, pristojen za pravosodje.

27. člen

(uporaba postopkovnih določb)

- (1) Vsa pisanja v zvezi z disciplinskim postopkom se osebi, zoper katero je uveden disciplinski postopek, vročajo priporočeno po pošti ali po elektronski pošti, kot izhaja iz podatkov, ki jih je posredoval ministrstvu za namene vodenja imenika.
- (2) V disciplinskem postopku se smiselno uporabljajo določbe Zakona o upravnem postopku, če ta zakon ne določa drugače.

28. člen

(strokovna komisija)

- (1) Če je za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomembno za disciplinski postopek, potrebno posebno strokovno znanje oziroma ocena, lahko minister, pristojen za pravosodje, s posebnim sklepom imenuje strokovno komisijo.
- (2) Strokovno komisijo sestavlja eden ali več sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev. V sklepu o imenovanju se opredeli naloge strokovne komisije in določi rok za njihovo izvedbo.
- (3) Minister, pristojen za pravosodje, pri svoji odločitvi ni vezan na mnenje strokovne komisije.
- (4) Sredstva za delovanje strokovne komisije krije ministrstvo, pristojno za pravosodje.

29. člen

(začasna prepoved)

- (1) Če je uveden disciplinski postopek zaradi kršitev, zaradi katerih se sme izreči ukrep začasnega ali trajnega odvzema pravice opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje, lahko disciplinski organ sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izreče začasno prepoved opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje (suspenz).
- (2) Začasna prepoved lahko traja do konca disciplinskega postopka, vendar največ eno leto, suspendirani sodni izvedenec, cenilec ali tolmač pa mora pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, za čas obdobja začasne prepovedi deponirati štampljko in izkaznico.

30. člen

(zastaranje)

- (1) Pregon disciplinskih kršitev zastara v petih letih od dneva kršitve.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek disciplinski pregon v primeru očitka nevestnosti zastara v petih letih od pravnomočnosti zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.
- (3) Če ima disciplinska kršitev tudi znake kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali na predlog, zastara pregon v enakem roku, kot ga določa zakon za zastaranje pregona za kaznivo dejanje.
- (4) Zastaranje pregona disciplinske kršitve pretrga vsako opravilo v disciplinskem postopku zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.
- (5) Izvršitev disciplinskega ukrepa zastara v petih letih od pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ukrep izrečen.
- (6) V vsakem primeru pregon disciplinske kršitve zastara, ko preteče dvakrat toliko časa, kolikor je določeno za zastaranje pregona, izvršitev disciplinskega ukrepa pa, ko preteče dvakrat toliko časa, kolikor je določeno za zastaranje izvršitve disciplinskega ukrepa.

31. člen

(stroški)

V primeru ugotovitve disciplinske odgovornosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača je slednji pod izvršbo dolžan povrniti stroške postopka ministrstvu za pravosodje.

VI. PRENEHANJE, RAZREŠITEV, IZBRIS IN SUSPENZ

32. člen

(prenehanje imenovanja)

- (1) Minister, pristojen za pravosodje, ugotovi prenehanje imenovanja za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, če poda pisno izjavo, da ne želi več opravljati sodnega izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja.
- (2) Šteje se, da razlog nastopi, ko izjavo prejme ministrstvo, pristojno za pravosodje
- (3) Ne glede na prejšnji odstavek se po samem zakonu šteje, da je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču prenehalo imenovanje z dnem, ko je poteklo obdobje njegovega imenovanja, ne glede na to, ali je sodni izvedenec, cenilec ali tolmač podal vlogo za ponovno imenovanje.

(4) Z dnem vročitve odločbe o prenehanju imenovanja se sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne sme več sklicevati na svoj status, ki ga je imel kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, že prevzeta dela in naloge pa sme dokončati brez sklicevanja na status.

33. člen

(razrešitev)

(1) Minister, pristojen za pravosodje, razreši sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača:

1. če je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje v zvezi z opravljanjem dela sodnega izvedništva, cenilstva ali tolmačenja;
2. če je bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje na kazen najmanj šestih mesecev zapora;
3. če mu je v pravnomočno zaključenem disciplinskem postopku trajno odvzeta pravica opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača;
4. če ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje.

(2) Minister, pristojen za pravosodje, razreši sodnega izvedenca ali cenilca tudi, če se ukvarja s pridobitno dejavnostjo, ki bi lahko vplivala na objektivno in od zunanjih vplivov neodvisno opravljanje te funkcije.

(3) Nezdržljivost opravljanja pridobitne dejavnosti s sodnim izvedeništvom ali cenilstvom ugotavlja resorno ministrstvo, ki o svoji ugotovitvi najpozneje v osmih dneh po njenem sprejemu obvesti ministrstvo, pristojno za pravosodje.

(4) Z dnem vročitve odločbe o razrešitvi se sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne sme več sklicevati na svoj status, ki ga je imel kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, že prevzeta dela in naloge pa sme dokončati brez sklicevanja na status.

34. člen

(izbris iz javnega dela imenika)

(1) Če je zoper sodnega izvedenca, sodnega cenilca oziroma sodnega tolmača vložen obtožni akt zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je

mogoče izreči kazen zavora več kot dve leti, ga ministrstvo, pristojno za pravosodje, najpozneje v treh dneh po seznanitvi s pravnim dejstvom, izbriše iz tistega dela imenika, ki je objavljen na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje.

- (2) Ponoven vpis v javni del imenika se opravi po prenehanju razlogov, zaradi katerih je bil opravljen izbris.
- (3) O pravnem dejstvu iz prvega odstavka mora tožilstvo, ki je obtožni akt vložilo, nemudoma ali najpozneje v treh dneh po nastanku tega dejstva, obvestiti ministrstvo.

35. člen

(začasna prepoved)

- (1) Če je zoper sodnega izvedenca, sodnega cenilca oziroma sodnega tolmača uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zavora več kot dve leti, minister, pristojen za pravosodje, sodnemu izvedencu, sodnemu cenilcu oziroma sodnemu tolmaču začasno prepove opravljati delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.
- (2) Začasna prepoved traja do pravnomočnosti odločbe, s katero se konča kazenski postopek, oziroma do izteka obdobja imenovanja, če kazenski postopek v trenutku izteka obdobja imenovanja še ni končan, suspendirani sodni izvedenec, cenilec ali tolmač pa mora pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, za čas obdobja začasne prepovedi deponirati štampljko in izkaznico.
- (3) Zoper odločbo o začasni prepovedi opravljanja dela je dovoljeno sprožiti upravni spor v osmih dneh od njene vročitve.
- (4) O pravnem dejstvu iz prvega odstavka mora pristojno sodišče nemudoma ali najpozneje v treh dneh po nastanku tega dejstva obvestiti ministrstvo.

VII. NAGRADA

36. člen

(pravica do nagrade)

(1) Sodni izvedenec, cenilec in tolmač ima pravico do nagrade za svoje izvedensko in cenilsko delo oziroma delo tolmača in pravico do povrnitve stroškov, ki jih je imel v zvezi z izvedenskim in cenilskim delom oziroma delom tolmača.

(2) Če sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač izvida, oziroma mnenja, cenitve oziroma prevoda ne izdela v roku, ki mu ga določi sodišče ali drug državni organ, se mu nagrada zniža za en odstotek za vsak dan zamude, vendar skupno največ za 50 odstotkov, razen če sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač izkaže, da je do prekoračitve roka prišlo iz upravičenih razlogov.

37. člen

(podzakonski akt)

Minister, pristojen za pravosodje, podrobneje predpiše način imenovanja in razrešitve sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti in tarifo za plačevanje storitev po prejšnjem členu.

38. člen

(sredstva)

(1) Sredstva za plačilo stroškov in povračilo stroškov sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev zagotavlja sodišče, če tako določa zakon.

(2) Zakon določa, v katerih primerih in katera stranka ali drug udeleženec v postopku je dolžan povrniti sredstva, izplačana na podlagi prejšnjega odstavka.

VIII. POSREDOVANJE PODATKOV

39. člen

(dolžnost posredovanja podatkov)

(1) Upravljavci uradnih evidenc, registrov, javnih knjig, zbirk osebnih podatkov ter drugih varovanih podatkov, ki jih sodni izvedenec, cenilec ali tolmač potrebuje za opravljanje dela, morajo slednjim na podlagi priložene odredbe ali sklepa sodišča oziroma

upravnega organa za izdelavo izvedeniškega mnenja ali ceniitve oziroma odredbe za tolmačenje ali prevod, brezplačno in v najkrajšem možnem roku posredovati zahtevane podatke.

- (2) Potrebne podatke morajo brezplačno in nemudoma, najkasneje pa v osmih dneh od zahteve posredovati tudi osebe zasebnega sektorja, pod pogojem, da je ta obveznost izrecno navedena v odredbi ali sklepu sodišča oziroma upravnega organa.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

40. člen

(obstoječi sodni izvedenci, cenilci in tolmači)

- (1) Za sodne izvedence, cenilce ali tolmače, ki so na dan uporabe tega zakona vpisani v imenik sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev, začne šteti obdobje imenovanja iz 2. člena tega zakona z dnem uporabe tega zakona.
- (2) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, dopolni imenik s podatki, kot jih določa ta zakon (podatek o datumu imenovanja in datumu izteka imenovanja), z dnem uporabe tega zakona.
- (3) Do izteka obdobja imenovanja zanje velja dolžnost opraviti poseben preizkus strokovnosti po tem zakonu, v skladu s pozivom ministrstva, pristojnega za pravosodje, ki vsebuje predvideni termin v okviru načrtovanih posebnih preizkusov strokovnosti za obstoječe sodne izvedence, cenilce ali tolmače.

41. člen

(nedokončani postopki)

Nedokončani postopki imenovanj ali razrešitev se dokončajo po dosedanjih predpisih.

42. člen

(podzakonski in izvedbeni akti)

- (1) Kolikor ni v drugih določbah tega zakona drugače določeno, se podzakonski akti, ki so določeni s tem zakonom, izdajo v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Do izdaje podzakonskih aktov po tem zakonu se smiselno uporabljajo določbe podzakonskih aktov, izdanih na podlagi dosedanjega 12. poglavja Zakona o sodiščih, in sicer:

- Pravilnik o sodnih izvedencih in cenilcih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15) in
- Pravilnik o sodnih tolmačih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15) in
- Pravilnik o zagotovitvi sredstev za strokovno izpopolnjevanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev (Uradni list RS, št. 87/05).

43. člen **(prenehanje veljavnosti)**

(1) Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati 12. poglavje Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15).

(2) Določbe zakona iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do začetka uporabe tega zakona, če ta zakon ne določa drugače.

44. člen **(uveljavitev in začetek uporabe)**

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2018.

PRIMERJALNA UREDITEV

HRVAŠKA

Sistem sodnega izvedenstva (cenilstva in tolmačenja) v Republiki Hrvaški je podoben sistemu, kot ga poznamo v Republiki Sloveniji. Tudi na Hrvaškem status stalnih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ureja Zakon o sodiščih (Zakon o sudovima) ter njegovi podzakonski akti (Pravilnik o stalnih sodnih izvedencih, Pravilnik o stalnih sodnih tolmačih in Pravilnik o stalnih sodnih cenilcih). Hrvaška ureditev za razliko od slovenske dopušča, da lahko sodno izvedenstvo in sodno tolmačenje opravljajo tako fizične kot pravne osebe. Te morajo izpolnjevati posebne pogoje, in sicer lahko opravljajo delo stalnega sodnega izvedenca oziroma stalnega sodnega tolmača, če imajo med uradno registrirano dejavnostjo navedeno tudi dejavnost izvedenstva oziroma tolmačenja in imajo zaposlenega najmanj enega sodnega izvedenca ali enega sodnega tolmača za področje, na katerem želijo opravljati delo. Pravne osebe morajo o pričetku svojega dela kot sodni izvedenec ali sodni tolmač obvestiti predsednika pristojnega sodišča in mu dostaviti seznam stalnih sodnih izvedencev oziroma stalnih sodnih tolmačev, ki so pri njih zaposleni.

Stalne sodne izvedence in stalne sodne cenilce za svoje območje imenuje (za obdobje štirih let) in razrešuje predsednik županijskega (okrožnega) oziroma gospodarskega sodišča, stalne sodne tolmače pa predsednik županijskega (okrožnega) sodišča, pri čemer lahko vsi omenjeni svoje usluge nudijo na območju celotne države. Vsako sodišče ima za svoje področje svoj seznam stalnih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, sezname vseh sodišč pa objavi Ministrstvo za pravosodje Republike Hrvaške na svoji spletni strani.

Za stalnega sodnega izvedenca je lahko imenovan, kdor je državljan Republike Hrvaške, državljan države članice Evropske unije ali državljan podpisnice Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru; je zdravstveno sposoben; ima ustrezno izobrazbo in delovne izkušnje, pri čemer se zahtevane delovne izkušnje znižujejo s stopnjo izobrazbe; je zaključil strokovno izobraževanje in ima sklenjeno zavarovanje odgovornosti. Za stalnega sodnega izvedenca ne more biti imenovana oseba, za katero obstajajo ovire za zaposlitev v državni službi.

Pravne osebe izpolnjujejo pogoje za izvajanje dejavnosti sodnega izvedeništva, če imajo v okviru svoje dejavnosti registrirano tudi dejavnost izvedenstva; če so njihovi zaposleni imenovani za stalne sodne izvedence in če imajo za svoje zaposlene, ki so imenovani za stalne sodne izvedence, sklenjeno ustrezno pogodbo o zavarovanju odgovornosti.

Stalni sodni izvedenec je lahko po izteku obdobja imenovanja ponovno imenovan. Zahtevo za ponovno imenovanje vloži najkasneje 30 dni pred potekom obdobja imenovanja.

Stalnega sodnega izvedenca predsednik okrožnega oziroma gospodarskega sodišča razreši, če to sam zahteva; če ne obstajajo več pogoji za njegovo imenovanje; če je s pravnomočno odločbo pristojnega organa ugotovljeno, da je nesposoben za opravljanje izvedenskega dela; če mu je odvzeta poslovna sposobnost; če je obsojen za kaznivo dejanje, zaradi katerega ne more kandidirati za državno službo; če nevestno ali neredno opravlja naloge sodnega izvedenca; če nima sklenjene pogodbe o zavarovanju odgovornosti ali če ne varuje kot skrivnost vsega tistega, kar je izvedel pri opravljanju dela sodnega izvedenca.

Stalni sodni izvedenci so se dolžni držati rokov, določenih z odločbo, s katero jim je bilo naloženo izvedenstvo; varovati kot skrivnost vse tisto, kar so izvedeli pri opravljanju dela stalnega sodnega izvedenca; in se strokovno izobraževati ter pridobivati strokovna znanja s področij, za katera so bili imenovani za stalne sodne izvedence. Stalnemu sodnemu izvedencu, ki ne spoštuje sodišča ali strank, ne prevzema dodeljenih mu zadev, se ne opraviči, zakaj ni v roku zaključil naloženega izvedenstva, ali zaradi drugih resnih razlogov, se lahko začasno prepove opravljanje dela (najmanj tri mesece, najdlje pa eno leto). Sklep o začasni prepovedi opravljanja dela izvedenca sprejme predsednik sodišča, ki je imenoval stalnega sodnega izvedenca.

Izvedenstvo v postopku praviloma opravlja en izvedenec; če pa sodišče oceni, da je izvedenstvo kompleksno, lahko določi dva ali več izvedencev. Izvedenci se najprej določijo iz vrste stalnih sodnih izvedencev za določeno vrsto izvedenstva. Izvedenstvo se lahko naloži tudi strokovni ustanovi (bolnišnici, kemijskemu laboratoriju, fakulteti in podobno). Če obstajajo posebne ustanove za določene vrste izvedenstva (izvedenstvo ponarejenega denarja, rokopisa, daktiloskopsko izvedenstvo in podobno), se takšna izvedenstva, še posebej bolj kompleksna, zaupajo predvsem tem ustanovam.

Če je določenih več izvedencev, lahko vložijo skupen izvid in mnenje, če se glede izvida in mnenja strinjajo. Če pa se glede izvida in mnenja ne strinjajo, vsak izvedenec posebej vloži svoj izvid ter mnenje. Če se podatki izvedencev v njihovih izvidih bistveno razhajajo, ali če je izvid enega ali več izvedencev nejasen, nepopoln ali v nasprotju sam s seboj ali z zbranimi okoliščinami in se te pomanjkljivosti ne morejo odpraviti s ponovnim zaslišanjem izvedenca, se ponovi izvedenstvo z istim ali z drugimi izvedenci. Če v mnenju enega ali več izvedencev obstajajo protislovja ali pomanjkljivosti, ali se pojavi utemeljen sum v pravilnost podanega mnenja in se te pomanjkljivosti ali sum ne more odpraviti s ponovnim zaslišanjem izvedenca, se zahteva mnenje drugih izvedencev.

PORTUGALSKA

Sistem izvajanja dokazov s pomočjo strokovnjakov v sodnih postopkih je nekoliko drugačen na Portugalskem. V kolikor je v postopu potrebno strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga, sodnik izdelavo strokovnega mnenja glede tega vprašanja zaupa ustanovi, laboratoriju ali uradni organizaciji, oziroma če to ni mogoče ali ni primerno, posamezniku, ki ga izbere izmed uveljavljenih strokovnjakov na tem področju. Izjemo predstavlja področje medicine, na katerem se izdelava izvedenskega mnenja vedno zaupa forenzičnim oddelkom oziroma medicinskim strokovnjakom. Stranke sodnega postopka lahko predlagajo, komu naj se zaupa izdelava strokovnega mnenja in če obstaja soglasje strank, mora sodnik imenovati tistega strokovnjaka, ki so ga predlagale stranke, razen če obstaja utemeljen dvom glede njegove primernosti oziroma strokovnosti. Izdelava izvedenskega mnenja se lahko zaupa tudi skupini strokovnjakov, kadar je zaradi kompleksnosti zadeve, potrebno strokovno znanje iz več področij oziroma kadar zaradi kompleksnosti zadeve tako zahtevajo stranke. V takem primeru sodišče stranke zasliši, kdo naj pripravi izvedensko mnenje; v kolikor se stranke strinjajo, sodišče imenuje tisto skupino, ki so jo predlagale stranke, če pa soglasja strank ni, imenuje vsaka stranka enega strokovnjaka, sodišče pa dodatnega tretjega strokovnjaka. V manj zahtevnih sodnih postopkih se dokazovanje izvaja z enim strokovnjakom.

Strokovnjak mora svojo funkcijo opravljati vestno. V primeru nesodelovanja s sodiščem, ga lahko sodnik kaznuje z denarno kaznijo oziroma ga lahko v primeru, če malomarno opravlja

svoje delo (če delo opravlja neredno ali se ne udeležuje narokov), razreši kot izvedenca v konkretnem postopku.

Tudi za strokovnjake, ki sodelujejo v sodnih postopkih na Portugalskem, so predpisani izločitveni razlogi (po vsebini so podobni kot za sodnike). Prav tako ne morejo opravljati funkcije strokovnjaka/izvedenca v sodnem postopku osebe, ki so nosilci javnih funkcij ali predstavniki avtonomnih regijskih organov ter javni tožilci oziroma diplomatski predstavniki tujih držav. Vsak, ki iz navedenih razlogov ne more opravljati funkcije strokovnjaka, je opravljanja te funkcije oproščen. Ugovore v zvezi obstojem ovir za imenovanje v določenem sodnem postopku, lahko uveljavljajo stranke postopka ali sam strokovnjak, in sicer v 10 dneh od njegovega imenovanja. Strokovnjak se v zvezi s tem zasliši, sodišče pa nato izda sklep, v katerem ugotovi obstoj izločitvenih razlogov (zoper ta sklep ni pritožbe). V takem primeru sodnik v postopku imenuje novega strokovnjaka.

MALTA

Na Malti položaj sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev urejajo postopkovni predpisi. Le-ti omogočajo, da sodišča v konkretnih postopkih za pomoč pri razjasnitvi določenih vprašanj imenujejo sodne izvedence, cenilce oziroma tolmače. Registracijsko sodišče (Court Registrars) in Ministrstvo za pravosodje vodita seznam strokovnjakov iz posameznih področij. Za vpis strokovnjaka na seznam ne obstaja poseben postopek (oziroma ni potrebno vložiti posebne vloge), pač pa strokovnjake na seznam glede na njihovo razpoložljivost vpisujeta registracijsko sodišče in Ministrstvo za pravosodje. Vpis strokovnjaka na seznam časovno ni omejen, prav tako ni starostne omejitve za vpis strokovnjaka na seznam. Razlog za zamenjavo strokovnjaka je neizpolnjevanje njegovih obveznosti oziroma zamuda pri delu.

V sodnem postopku je kot izvedenec lahko imenovan le strokovnjak iz seznama, vsak drugi strokovnjak lahko v postopku sodeluje zgolj kot priča. Delo sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev nadzoruje sodišče.

AVSTRILIJA

V Republiki Avstriji je postopek imenovanja, zaprisege in vpisa na seznam sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev urejen s posebnim zakonom o sodnih strokovnjakih in tolmačih (Sachverständigen- und Dolmetschergesetz), plačilo za njihovo delo pa je urejeno z zakonom, ki ureja plačila pričam, izvedencem, tolmačem in porotnikom (Fees Claim Act 1975 - Gebührenanspruchsgesetz 1975). Urejanje položaja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev je v pristojnosti avstrijskega Ministrstva za pravosodje.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so imenovani za omejeno časovno obdobje, in sicer za dobo 5 let, status pa pridobijo, če je izkazana potreba po njihovem imenovanju in izpolnjujejo z zakonom določene pogoje (10 letne ali 5 letne delovne izkušnje na strokovnem področju, na katerem želijo opravljati izvedensko ali cenilsko delo – odvisno od stopnje izobrazbe, poslovna in zdravstvena sposobnost, vrednost javnega zaupanja, državljanstvo Republike Avstrije ali države članice EU, sklenjeno zavarovanje odgovornosti...) ter opravijo poseben izpit. Zakon ne predvideva starostne omejitve za vpis na listo sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev, prav tako ni omejeno njihovo število. Seznime vodijo predsedniki deželnih sodišč; vsak strokovnjak pa je lahko vpisan zgolj na listo enega deželnega sodišča.

Razlogi za izbris iz liste sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev: če ne obstaja več potreba po njihovem imenovanju; če se ugotovi, da že ob imenovanju niso izpolnjevali vseh pogojev za pridobitev statusa oziroma v času, ko so imenovani, ne izpolnjujejo več vseh pogojev za imenovanje; če neupravičeno odklanjajo delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača; če večkrat zavlačujejo z izdelavo oziroma predložitvijo izvedenskega oziroma cenilnega poročila; če javno objavijo vsebino svojega mnenja, z namenom očrniti javno podobo sodstva.

V Republiki Avstriji ne obstaja posebna zbornica sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Njihove interese zastopa Zveza sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev (Hauptverband der Gerichtssachverständigen), ki je članica več področnih deželnih zvez. Članstvo v tej organizaciji je prostovoljno.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači lahko delujejo prosto na trgu in niso vezani zgolj na delo pred sodišči.

Nadzor nad njihovim delom izvaja predsednik deželnega sodišča, in sicer ob vložitvi vloge za ponovno uvrstitev na listo strokovnjakov. Takrat predsednik sodišča preveri sposobnost in

uspešnost posameznega strokovnjaka oziroma tolmača v zadnjih 5 letih. V primeru ugotovljenih ponavljajočih se napak, predsednik sodišča strokovnjaka črta iz seznama.

FRANCIJA

Položaj sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v Franciji je urejen v Law No. 71-498 of 29 June 1971 and Decree No 2004-1463 of 23 December 2004.

Za sodnega izvedenca, cenilca in tolmača v Franciji je lahko imenovana vsaka fizična ali pravna oseba, ki vloži zahtevo za pridobitev tega statusa in ki izpolnjuje posebne pogoje za imenovanje. Za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača je lahko imenovana oseba, ki je vredna javnega zaupanja; ki ni v stečajju ali ki ji ni izrečena sankcija po trgovinskem zakoniku; ki ima dolgoletne izkušnje na področju, na katerem želi opravljati izvedensko delo, katere dejavnost ni nezdržljiva z opravljanjem dela sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača; ki izpolnjuje starostni kriterij in ki živi na območju višjega sodišča.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so vpisani na listo sodnih izvedencev. Francoski pravni sistem razlikuje dve vrsti list sodnih strokovnjakov, in sicer nacionalno listo registriranih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki jo vodi Vrhovno sodišče (Court of Cassation) in liste pravnih strokovnjakov, ki jih vodijo višja sodišča (Court of Appeal). Vsak strokovnjak mora biti najprej vpisan na listo pri višjem sodišču. Prvi vpis (registracija) se po natančnem preverjanju pogojev (izobrazba, strokovne izkušnje, državljanstvo, starostna meja, ipd.) opravi za poskusno dobo treh let, po uspešno prestani preizkusni dobi pa se strokovnjak vpiše na listo za nadaljnjih pet let. Šele po petih letih na listi višjega sodišča, se lahko strokovnjak vpiše na nacionalno listo sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev. Število sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev ni omejeno.

Vpis na listo se izvede na podlagi vloge, ki jo morajo kandidati do 1. marca tekočega leta poslati na prvostopenjsko sodišče. Tam vlogo prvič pregledajo in preverijo, nato pa vloge kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje, posredujejo na višje sodišče, kjer jih preverijo še enkrat. Listo nato sodišče objavi v prvi polovici novembra.

Na listo se kot strokovnjak lahko vpišejo kandidat, ki še ni dopolnil 70 let. V primeru, če je strokovnjak na to listo vpisan pred 70 letom, pa nato v obdobju, za katerega je vpisan na listo dopolni 70 let, lahko naloge strokovnjaka opravlja do konca obdobja, za katero je vpisan na listo.

Strokovnjak se izbriše iz liste če mu je odvzeta poslovna sposobnost, če mu je izrečena disciplinska sankcija, po preteku obdobja, za katerega je vpisan na listo, če je dopolnil 70 let oziroma če po izteku obdobja imenovanja ne vloži nove vloge za vpis na listo. Iz liste se izbriše tudi, če ne izpolnjuje več pogojev za vpis nanjo.

Nadzor nad delom sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev se izvaja vsakih 5 let, ob vložitvi vlog za podaljšanje njihove registracije.

NEMČIJA

V Nemčiji ne obstaja centralni organ, ki bi bil pristojen za imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev (npr. Ministrstvo za pravosodje), pač pa sodišča za pomoč pri razjasnitvi določenih vprašanj v postopku imenujejo strokovnjake iz posameznih področij. Liste strokovnjakov na teh področjih vodijo strokovna združenja oziroma zbornice, na listo pa se lahko vpiše tisti strokovnjak, ki zaprosi za vpis in ki izpolnjujejo posebne pogoje, kot jih določijo strokovna združenja oziroma zbornice. Za vpis na listo niso predpisane starostne omejitve, na splošno pa mora strokovnjak za vpis na listo izkazati specialno znanje in izkušnje na področju, za katerega želi biti vpisan na listo.

Ministrstvo za pravosodje nima pristojnosti v zvezi z delom teh strokovnjakov, prav tako zakon ne predpisuje posebnih pogojev, ki bi jih moral nekdo izpolnjevati, da bi lahko bil vpisan na listo.

Kot strokovnjaki so v postopku pred sodišči lahko postavljene zgolj fizične osebe (ena ali več), ki zaupanih jim nalog ali izdelave izvedenskega mnenja ne smejo prenesti na tretjega. V kolikor pri izdelavi izvedenskega mnenja potrebujejo pomoč tretje osebe, morajo v mnenju izrecno napisati, kdo jim je pomagal pri izdelavi mnenja in v kakšnem obsegu.

Strokovnjak je pri svojem delu dolžan upoštevati navodila sodišča. V primeru, če ne pride na sodišče ali če zavrne izdelavo izvedenskega mnenja, čeprav mu je bila izdelava le-tega naložena, se mu naloži plačilo stroškov, ki so zaradi tega nastali, istočasno pa se ga tudi denarno kaznuje. V kolikor takšna dejanja ponavlja, se mu lahko izreče nova denarna kazen. Prav tako se strokovnjaka denarno kaznuje, če svojega dela ne opravi pravočasno.

Plačilo za strokovnjake je urejeno v Zakonu o sodniških prejemkih in nadomestilih (Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz, JVEG). Ta določa, da vsem omenjenim strokovnjakom pripada plačilo za njihovo delo in da so upravičeni tudi do povrnitve stroškov, ki so jih imeli zaradi dela. Plačilo se izračuna na podlagi fiksne urne postavke, pri čemer ni razlike, ali strokovnjaki sodelujejo v civilnih ali kazenskih postopkih pred sodiščem. V spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniških prejemkih in nadomestilih je tabela oziroma seznam urnih postavk za sodne strokovnjake, v kateri so področja razvrščena po pomembnosti. Vsako strokovno področje je razvrščeno v kategorije od 1 do 10, kar ustreza urni postavki med 65 in 125 €. Plačilo za delo na sodišču doseže približno 80 % vrednosti plačila, ki bi ga strokovnjak dosegel za enako delo na trgu.